

Пахомов Ілля Володимирович,
*старший викладач кафедри педагогіки, психології та менеджменту
Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України*

ПІДГОТОВКА МАЙСТРА ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Нові соціокультурні та освітні виклики спричинюють видозміну завдань, професійних функцій майстрів виробничого навчання закладів професійної освіти. Відповідно до професійного стандарту майстри виробничого навчання займаються організацією та здійсненням професійно-практичної підготовки (виробничого навчання та виробничої практики) робітничого потенціалу країни, від якого залежить добробут та економічне відновлення України.

З метою їх підготовки до впровадження в освітній процес інноваційних технологій у Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти ДЗВО «УМО» НАПН України (далі – БІНПО) створена та апробована освітньо-професійна програма підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання закладів професійної освіти «Розвиток фахової компетентності майстрів виробничого навчання закладів професійної освіти в умовах інноваційних освітніх викликів» (далі – Програма), яка є нормативним документом для організації освітнього процесу на курсах підвищення кваліфікації за різними формами і моделями навчання. Програма містить комплекс освітніх компонентів, зокрема змістових модулів, варіативних модулів (спецкурсів) тощо, спрямованих на досягнення визначених результатів навчання.

Програма передбачає досягнення результатів навчання у формі розвинутих та/або вдосконалених ключових, загальних та фахових компетентностей, визначених професійним стандартом «Майстер виробничого навчання», Європейською рамкою кваліфікацій, Рамковою програмою оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя, що схвалена Європейським парламентом і Радою Європейського Союзу. Зміст Програми зорієнтований на реалізацію принципів і моделей відкритої освіти, інтегрує основні методологічні підходи і принципи освіти дорослих.

Результатом підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання за Програмою є підготовка конкурентоспроможних на ринку освітніх послуг фахівців, які здатні забезпечувати випереджувальність розвитку країни в умовах війни та період повоєнного відновлення, готові виконувати роль консолідаторів нації, активно зреалізовувати інноваційні освітні проекти національного масштабу, витримувати конкуренцію на європейському і світовому ринку освітніх послуг.

Серед професійних компетентностей майстра виробничого навчання за трудовою дією або групою трудових дій, що входять до них, професійним

стандартом «Майстра виробничого навчання» визначено професійний розвиток (здатність до самоаналізу та коригування власної професійної діяльності з урахуванням результатів педагогічного впливу; розробляти та реалізовувати програму професійного самовдосконалення; проводити майстер-класи, відкриті уроки, тренінги тощо; вживати заходи для збереження фізичного та психологічного здоров'я, профілактики професійного вигорання).

Для цього законодавством передбачено обов'язкове підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання не рідше одного разу на п'ять років. Підвищення кваліфікації – важливий чинник безперервної освіти, складник формальної, неформальної та інформальної професійної освіти, організована форма їх навчання.

Метою підвищення кваліфікації є підготовка інноваційного майстра виробничого навчання відповідно до державної освітньої політики, з урахуванням суспільних викликів, роботодавців та ключових стейкхолдерів, який поєднує у своїй професійній діяльності теоретичну та практичну підготовки, має сформовані ключові, загальні та фахові компетентності, готовий конкурувати і бути активним суб'єктом на ринку праці.

Зміст Програми на підставі поєднання модульних технологій і залікових кредитів забезпечує реалізацію комплексної мети підвищення кваліфікації. Зміст Програми орієнтований на реалізацію принципів і моделей відкритої освіти, відповідає європейським і світовим стандартам якості освіти. Освітній процес зорієнтовано на формування всебічно гармонійної особистості, здатної до безперервної освіти впродовж життя, професійного розвитку, постійного оновлення наукових знань, професійної мобільності та швидкої адаптації до змін і розвитку в соціально-культурній сфері, у різних галузях техніки, технологій, системах управління, організації праці в умовах ринкової економіки, розвитку інноваційно-інформаційного потенціалу держави, організовується з урахуванням можливостей сучасних цифрових, андрагогічних, акмеологічних тощо технологій навчання.

Програма визначає науково обґрунтований зміст і структуру навчання на курсах підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання за темою: «Розвиток фахової компетентності майстрів виробничого навчання закладів професійної освіти в умовах інноваційних освітніх викликів», основні вимоги до розвитку та вдосконалення їхніх ключових, загальних та фахових компетентностей. Її зміст орієнтований на реалізацію принципів і моделей відкритої освіти, інтегрує основні методологічні підходи і принципи освіти дорослих. Вона ґрунтується на засадах компетентнісного, андрагогічного, акмеологічного, аксіологічного, синергетичного, системного, коучингового, герменевтичного, праксеологічного тощо підходів, поділяє філософію визначення вимог до сучасного фахівця, закладену в основу Болонського процесу та в міжнародному Проєкті Європейської Комісії «Гармонізація освітніх структур в Європі» (Tuning Educational Structures in Europe, TUNING).

Передбачено навчання за програмою підвищення кваліфікації (у тому числі участь у семінарах, практикумах, тренінгах, вебінарах, майстер-класах тощо). Підвищення кваліфікації може бути реалізовано за місцем провадження Інститутом освітньої діяльності; за місцем роботи педагогічних працівників; за іншим місцем (місцями); дистанційно, якщо це передбачено договором та/або відповідною програмою; за змішаною формою навчання.

Для цього у БІНПО вироблена власна модель реалізації змішаного навчання – Self-blend модель, що ґрунтується на основі взаємного доповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного і мобільного навчання та технічних засобів (комп'ютери, мобільні Інтернет-пристрої, мобільні Інтернет-комунікатори, смартфони, планшети, ноутбуки, ультрабуки, інтерактивна дошка тощо), становить мікс онлайн-навчання з періодичним виходом на викладача для консультацій, супервізії, мобільного навчання, коучингу в межах курсового і міжкурсого періодів. Self-blend модель змішаного передбачає використанням в освітньому процесі до 70% технологій дистанційного навчання, при цьому мережеві технології використовуються не тільки для зберігання і передачі навчального матеріалу, але й для виконання завдань, реалізації контрольних заходів, колаборації, навчальної взаємодії (консультацій, обговорення, коучингу, супервізії) та іншої навчальної взаємодії всіх суб'єктів освітнього процесу, ключових стейкхолдерів, представників виробництва і бізнесу. При цьому має місце самоконтроль студента/слухача за часом, місцем, індивідуальною траєкторією і темпом навчання.

Поширеними формами освітніх послуг у міжкурсого період є консалтинг, що передбачає аналіз, обґрунтування перспектив використання освітніх інновацій з урахуванням предметної галузі і запитів суб'єкта; супервізія, що дозволяє стимулювати до професійного розвитку впродовж життя, опанувати професійно-педагогічну діяльність на рівні суспільних та освітніх викликів із вибором змісту, форм, терміну, параметрів навчання.

Інститут забезпечує відкритість і доступність інформації шляхом її оприлюднення на офіційному вебсайті (<https://binpo.com.ua/>). Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів.

Підвищення кваліфікації майстрів виробничого навчання закладів професійної освіти може здійснюватися за різними моделями і формами навчання. Загальна тривалість навчання на курсах підвищення кваліфікації складає – 150 год. / 5 ECTS-кредитів.

Підготовці майстрів виробничого навчання до застосування освітніх інновацій присвячений навчальний модуль №4 «Освітні інновації в професійній діяльності майстра виробничого навчання. Зміст модуля полягає у формуванні комплексу організаційно-методичних умінь майстрів виробничого навчання, спрямованих на впровадження освітніх інновацій та інноваційних виробничих технологій у професійно-практичну підготовку кваліфікованих робітників.

Науково-методичний супровід освітнього процесу полягає в ознайомленні слухачів із сучасним технологічним рівнем галузей виробництва та перспективними напрямками їх розвитку, сучасними освітніми практиками в процесі виробничого навчання, технологізацією освітнього процесу, сутністю та ознаками інноваційних підходів до його організації, структурними складниками освітніх інновацій, сутністю поняття «інноваційна освітня технологія» та «інноваційна виробнича технологія», стратегією вибору інноваційної технології в професійно-практичній підготовці, педагогічними умовами впровадження інноваційних виробничих технологій в підготовку кваліфікованих робітників, формами презентації та способами апробації результатів інноваційної діяльності, сутністю та завданнями технологізації освітнього процесу в закладі професійної освіти, структурними складниками технології навчання як дидактичної системи, моделями і стратегіями навчання, класифікаціями сучасних технологій навчання професії у відповідності до дидактичних цілей та прогнозованого результату рівня навчальних досягнень учнів з професійно-практичної підготовки, методологією добору сучасних освітніх практик залежно від специфіки професії, етапами професійно-практичної підготовки, методикою реалізації сучасних освітніх практик у процесі виробничого навчання.